

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องมนุษย์ของกามูส์ ทำให้เราหันมาตระหนักถึงการดำรงอยู่และเห็นความสำคัญของการเลือกดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย รวมถึงคุณค่าการดำรงอยู่ของมนุษย์ไม่ได้ถูกกำหนดด้วยรูปแบบที่แน่นอนตายตัว แต่เปลี่ยนแปลงไปตามการเลือกและการตัดสินใจของมนุษย์แต่ละคน มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความมียู่มาาก่อน แล้วมนุษย์จึงสร้างสรรค์อะไรให้กับตนเอง ภายหลังซึ่งการสร้างสรรค์ของมนุษย์แต่ละคนนั้นก็ล้วนแล้วแต่เป็นการเลือกของมนุษย์แต่ละคน เพราะมนุษย์แต่ละคนนั้นล้วนมีความชอบ ความเป็นตัวของตัวเองแตกต่างกันออกไป ไม่สามารถแทนกันและกันได้ แม้กระทั่งความเป็นพี่น้อง, เพื่อนสนิท หรือฝาแฝดเองก็ตามก็ไม่เหมือนกันเป็นต้น

กามูส์มองแนวคิดเรื่องมนุษย์ว่า สวรรค์ที่จริงของมนุษย์นั้นหาความแน่นอนไม่ได้ (Absurdity, Meaningless) และ ความมียู่ของมนุษย์ที่ไม่มีรูปแบบที่แท้จริง (Non form, Non style) กล่าวคือ สภาพร่างกายเราก็เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ร่างกายในวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ก็ไม่ได้มีสภาพที่เหมือนเดิม เมื่อก่อนไว้ผมยาวตอนนี้ไว้ผมสั้น เมื่อก่อนผิวดำตอนนี้ผิวขาว เป็นต้น ดังนั้นจึงมีสถานะของสวรรค์ที่ไม่แน่นอน รวมถึงความมียู่ของมนุษย์เราก็เปลี่ยนแปลงไป ตามความรู้สึก ความต้องการต่างๆ เช่น ก่อนเคยชอบเล่นกีฬาว่ายน้ำ ตอนนี้ก็กลายเป็นไม่ชอบแล้วแต่กลายเป็นชอบกีฬาฟุตบอลแทน เป็นต้น ดังนั้นสวรรค์ที่แท้จริงแบบตายตัวของมนุษย์จึงไม่มี เพราะมนุษย์เป็นผู้ที่สร้างสรรค์นั้นด้วยตัวของมนุษย์เองและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่สวรรค์ความเป็นตัวของมนุษย์เองยังคงมียู่ มนุษย์ทุกคนย่อมมีความเป็นตัวของตัวเอง มีสวรรค์ที่แตกต่างกันออกไป และจะมีใครมาแทนใครไม่ได้เพราะทุกคนได้สร้างสรรค์นั้นด้วยตัวของตัวเอง

นอกจากนี้ สิ่งที่มนุษย์แสวงหาในชีวิต คือการมีเสรีภาพและการมีความสุข แต่ทั้งสองอย่างนี้จะต้องไม่ไปรบกวนหรือขัดกับเสรีภาพของผู้อื่น แต่จะต้องมียู่ในขอบเขตที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนนั่นเอง

กามูส์ปฏิเสธการมียู่ของพระเจ้า เนื่องจากว่าถ้าพระเจ้ามียู่จริง ทำไมความโหดร้ายถึงยังมีอยู่ เพราะถ้าพระเจ้ามียู่จริงความโหดร้ายจะไม่เกิดขึ้น และถ้าพระเจ้ามีอิทธิฤทธิ์มากมายจริงๆ

พระองค์ก็ทรงใจร้ายมากที่ปล่อยให้มนุษย์เดือดร้อน ส่วนหนึ่งที่ทำให้เขามีความคิด เช่นนี้อาจจะมาจากครอบครัวที่ขาดพ่อ และแม่ก็ไม่สมประกอบเท่าใดนัก รวมถึงครอบครัวของ กามูสก็มิฐาณะยากจน ประกอบกับกามูสเกิดมาในช่วงของสงครามโลกด้วย ดังนั้นตลอดชีวิตของ กามูสจึงต้องเผชิญกับความลำบาก การหลบหนีสงคราม และความไม่ยุติธรรมต่างๆของสังคม จึงทำให้เขาไม่เชื่อเรื่องพระเจ้านั่นเอง ถึงได้สะท้อนในงานวรรณกรรมหลายเล่มของกามูส

กามูสได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาที่ว่าด้วย “ความไร้สาระ” (Absurdity) แต่ความจริงแล้ว ความไร้สาระนั้นเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการดำเนินชีวิตเท่านั้น เป็นเพียงสิ่งที่มนุษย์ทราบถึง ธรรมชาติที่แท้จริงของตนเองเท่านั้น เพราะมนุษย์จะต้องดำเนินชีวิตให้มีความสุขและสร้างคุณค่า ให้กับตนเองอีกมากมายนัก กามูสมองว่ามนุษย์ควรดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบันมากกว่าที่จะมุ่งไปที่ อนาคต มนุษย์จะต้องทำตามหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ มีความสุขกับปัจจุบันให้เต็มที่เพราะเราไม่ รู้ว่าวันข้างหน้าต่อไปจะเกิดอะไรขึ้นกับเรา แต่เราจะต้องพร้อมรับมือและทำปัจจุบันให้ดีที่สุด นอกจากนั้นมนุษย์เองก็ต้องทำหน้าที่ของตนเองให้เต็มที่เต็มความสามารถ เช่น นักแสดงให้ทุ่มเท จิตใจทั้งหมดให้แก่การแสดงแต่ละครั้งที่กินเวลาเพียง 2-3 ชั่วโมงนั้น ให้ถือว่าการแสดงนั้นคือชีวิต จริงของเขา เขาจะต้องทำด้วยความพอใจและมีความสุข นักสู้ก็ให้สู้ด้วยหัวใจ โดยหวังจะ ปลดปล่อยมนุษย์และช่วยให้มนุษย์รู้จักสร้างคุณค่าให้แก่ตัวเอง ทุกลมหายใจที่สู้อให้เขาสู้อด้วยความ ภูมิใจและสุขใจ จนกว่าตนเองจะหมดลมหายใจ ผู้ที่ต้องทำงานจำเจอย่างไม่มีทางเลี่ยงให้ทำอย่างซี เซพัส คือให้รู้สึกในงานนั้นและมีความภาคภูมิใจในความเพียรพยายามของตน ความยิ่งใหญ่ของ มนุษย์อยู่ที่ที่สามารถให้คุณค่าแก่งานของคน

การฆ่าตัวตาย เป็นการกระทำที่ไม่ควรอย่างยิ่ง เพราะเท่ากับเป็นการให้ความสำคัญกับ ความตายว่า ความตายสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ ความตายเป็นสิ่งที่ไร้สาระ เราต้องปฏิบัติต่อความตาย โดยการไม่แยแสต่อมันและให้ความหมายกับการมีชีวิตให้เต็มที่ กามูสคิดว่า ความเชื่อเรื่องโลกหน้า ทำให้คนเรามีข้อแก้ตัว ไม่ยอมสร้างคุณค่าให้กับตนเอง จึงควรทำลายความเชื่อถือดังกล่าวเพื่อให้ มนุษย์หันมาสร้างคุณค่าของตนเองในขณะนี้ เหมือนกับนักแสดงที่มุ่งแสดงให้ดีที่สุดในช่วงเวลาที่ เขาแสดงบนเวทีนั่นเอง

เป้าหมายของมนุษย์ที่มีต่อตัวเอง ก็คือ การมีเสรีภาพและมีความสุขในตัวเองอย่างเต็มที่มนุษย์ แต่ละคนจะพึงมีได้ ความสุขที่ได้เป็นตัวของตัวเอง ความสุขที่ได้ทำในสิ่งที่ตัวเองรัก และความสุข ที่มาจากความพอใจของตนเองโดยไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน นอกจากนี้เป้าหมายอีกหนึ่งอย่างก็ สำคัญพอๆกับความสุขก็คือ การมีเสรีภาพในการเลือกหรือตัดสินใจสิ่งต่างๆด้วยตัวเองได้อย่าง อิสระ ปราศจากการบังคับใดๆ ดังนั้นเป้าหมายของมนุษย์ในทัศนะของกามูส ก็คือการใช้ชีวิตอย่าง อิสระและมีความสุข

ซึ่งการมีชีวิตที่มีความสุขโดยนิยามของความสุขของแต่ละคนนั้นก็แตกต่างกันออกไป บางคนเป้าหมายของความสุขคือการได้เที่ยว บางคนเป้าหมายของความสุขคือการได้มีชีวิตที่เงียบสงบหรือบางคนความสุขคือการได้กินอาหารที่อร่อยๆ เพราะทุกคนมีเสรีภาพที่จะเลือกและกำหนดความสุขของแต่ละคนแต่ความสุขที่ได้มานั้นจะต้องไม่ทำให้ใครเดือดร้อนอาจจะเป็นความสุขทางกายและใจก็แล้วแต่แต่ละคนจะเลือกหรือจะเป็นทั้งสองอย่างก็ได้

ส่วนเป้าหมายต่อสังคม มนุษย์นั้นจะต้องช่วยเหลือกันและกัน จะต้องมีความรัก ความสามัคคีที่จะร่วมมือกันในการทำสิ่งต่างๆ รวมถึงช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี ดังนั้นเป้าหมายของมนุษย์ต่อสังคมที่ดีในทัศนะของกามูส์ก็คือ สังคมที่คนในสังคมมีความสามัคคีกันและช่วยเหลือกัน รวมถึงสังคมที่ดีควรจะต้องเป็นสังคมที่ให้ความมีสิทธิเสรีภาพกับผู้คนในสังคม เปิดโอกาสให้ผู้คนได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขอย่างที่เขาต้องการ และแสดงออกถึงความสามารถของคนในสังคมด้วย

ปรัชญาการดำเนินชีวิตของ กามูส์ คือการมีชีวิตอยู่กับปัจจุบัน มนุษย์ทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกสารัตถะในการดำเนินชีวิตเป็นของตนเอง เพราะมนุษย์ทุกคนมีสารัตถะที่แตกต่างกันออกไปไม่สามารถที่จะแทนที่กันได้ นอกจากนี้แล้วแม้ว่าธรรมชาติของชีวิตนั้นจะเป็นสิ่ง “ไร้สาระ” แต่ความรู้สึกระงี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการดำเนินชีวิตที่มนุษย์ควรทราบถึงธรรมชาติที่แท้ของมนุษย์เท่านั้น มนุษย์ควรจะดำเนินชีวิตให้มีความสุขและทำหน้าที่ของแต่ละคนอย่างเต็มที่และมีความหมายมากที่สุด รวมถึงการกลับมาเป็นตัวของตัวเอง ขบถจากการดำเนินชีวิตที่ไม่ใช่ตัวเอง แต่ให้ใช้ชีวิตตามแบบฉบับของตัวเอง เพราะการกลับมาเป็นตัวของตัวเองคือสิ่งที่จะทำให้มนุษย์มีความสุขมากที่สุด นอกจากนี้มนุษย์จะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่เปิดโอกาสทางความคิด และเคารพซึ่งเสรีภาพของกันและกันด้วยนั่นเอง

ผู้เขียนมองว่า ปรัชญาของกามูส์ถือเป็นปรัชญาที่ว่าด้วยแนวคิดเรื่องมนุษย์ที่น่าสนใจอีกแนวคิดหนึ่งที่ สามารถนำไปใช้และปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับรูปแบบของการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันที่มนุษย์มีการดำเนินชีวิตอย่างวุ่นวายเร่งรีบ รวมถึงต้องทำงานตามเวลา ตื่นเข้าไปทำงานตอกบัตร เย็นเลิกงานกลับบ้านเข้ามาไปทำงานเหมือนเดิมทุกวัน เปรียบเสมือนสถานะ “ไร้สาระ” ที่กามูส์พูดไว้ ดังนั้นการกลับมาเป็นตัวของตัวเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ การให้ความสำคัญกับชีวิตปัจจุบันให้มีความสุขมากที่สุดและทำตามหน้าที่ของตนเองจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ปรัชญาการดำเนินชีวิตของกามูส์จึงถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับมนุษย์ในยุคปัจจุบัน เป้าหมายในชีวิตของมนุษย์แต่ละคนนั้นทุกคนย่อมเป็นผู้กำหนดไว้เอง เพราะมนุษย์ทุกคนล้วนมีเสรีภาพและเป้าหมายของตนเอง ซึ่งไม่ใช่เป้าหมายที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าแต่อย่างใด เพราะมนุษย์

ทุกคนในสภาวะธรรมชาติแล้วก็มีความเป็นตัวของตัวเอง มีสารัตถะที่แตกต่างกันออกไป จึงทำให้มนุษย์มีความแตกต่างกันนั่นเอง

แต่กระนั้น ผู้เขียนมองว่าแนวคิดเรื่องมนุษย์ในทัศนะของกามูส์เองมีข้อสังเกต อาทิเช่น การที่กามูส์ไม่เชื่อเรื่องพระเจ้า เนื่องจากกามูส์มองว่าถ้าพระเจ้ามีจริงพระเจ้าทำไมต้องปล่อยให้ประชาชนต้องได้รับความลำบากและเผชิญกับความโหดร้ายต่างๆ ในประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ผู้เขียนมองว่า ส่วนหนึ่งที่ทำให้กามูส์ไม่เชื่อเรื่องพระเจ้ามาจากสภาพแวดล้อมในขณะนั้นที่เต็มไปด้วยภาวะสงคราม การหลบหนี ความตาย ประกอบกับชีวิตของกามูส์ตั้งแต่วัยเด็กที่ขาดพ่อแม่ และต้องอยู่กับแม่และยายที่ถือว่ามิฐานะที่ยากจน ตลอดชีวิตของกามูส์จึงเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่ไม่สู้ดีนักนี่จึงเป็นเหตุผลที่กามูส์ปฏิเสธพระเจ้า ผู้เขียนเห็นว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นความจริงแล้วอาจจะไม่ต้องการพระเจ้านี่ก็ได้แต่เราต้องไม่ลืมว่า ในชีวิตของมนุษย์นั้นบางครั้งมนุษย์เราอาจต้องการที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เพื่อให้ตนเองมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของมนุษย์ เพื่อให้เรามีกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไปได้ แม้ว่าพระเจ้าจะมีจริงหรือไม่ก็ตามแต่ถ้าเราเชื่อแล้วเกิดผลดีกับตัวเรานั้นก็ไม่ได้เสียหายอะไร

ยกตัวอย่างเช่น เราทำความดีช่วยเหลือผู้อื่นมาตลอด แต่หลายต่อหลายคนไม่ได้เห็นในความดีที่เราทำเลยมองว่าเราเป็นคนไม่ดี เราอาจจะเสียใจและไม่มีความมั่นใจแต่ถ้าเราคิดว่า แม้ไม่มีใครเห็นความดีของเราแต่พระเจ้าเห็น ดังนั้นสักวันหนึ่งคนอื่นก็จะต้องเข้าใจเราและเห็นว่าเราเป็นคนดีเพราะทำดียอมได้ดี แม้ว่าพระเจ้าจะมีหรือไม่จะเห็นการทำความดีของเราหรือไม่ก็ตามแต่ถ้าเราเชื่อเช่นนั้นแล้วสบายใจก็ถือว่าช่วยให้เราสบายใจในการดำเนินชีวิต ซึ่งตรงกันข้ามกับคนที่ไม่เชื่อเรื่องพระเจ้าถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นเดียวกันก็อาจจะไม่มีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและอาจจะน้อยใจกับชีวิตทำให้ชีวิตไม่มีความสุขก็เป็นได้ เป็นต้น

สุดท้ายนี้ จากการวิจัยเรื่อง “แนวคิดเรื่องมนุษย์ของอัลแบร์ กามูส์” ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็นคุณค่าของแนวความคิดเรื่องมนุษย์ของกามูส์ เพราะแนวคิดของกามูส์ได้มอบคุณค่าให้แก่วงการปรัชญาอย่างมาก ถือว่าเป็นอีกแนวทางเลือกหนึ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ได้ รวมถึงยังทำให้วงการวรรณกรรมและปรัชญากลุ่มอัตถิภาวนิยมตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิตมากยิ่งขึ้น การที่กามูส์นำแนวความคิดทางปรัชญามาเผยแพร่ทางงานวรรณกรรม ทำให้ปรัชญาของกามูส์มีรูปแบบที่ไม่น่าเบื่อ ชวนอ่านน่าติดตามเพราะแนวคิดของกามูส์จะแฝงไว้ในตัวละครในแต่ละเรื่อง นอกจากนี้ยังทำให้คนที่ไม่สนใจปรัชญาที่ได้อ่านงานวรรณกรรมของกามูส์เริ่มสนใจที่จะศึกษาปรัชญาขึ้นมาได้ งานวรรณกรรมของกามูส์จึงอาจจะเป็นจุดเริ่มต้นของใครหลายๆคนให้เขารู้จักกับแนวคิดทางปรัชญาได้นั่นเอง

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษางานเขียนของกามุสถือว่าเป็นอีกชุดหนึ่งของแนวคิดเรื่องมนุษย์ ที่เป็นตัวเลือกในการทำความเข้าใจเรื่องมนุษย์ และยังทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ชีวิตของตนเองผ่านงานเขียนของกามุสอีกด้วย ผู้วิจัยมองว่ายังมีนักปรัชญาอีกมากมายที่ได้เขียนความคิดทางปรัชญาของเขาแฝงไว้ในผลงานวรรณกรรม จึงทำให้ผู้วิจัยมองว่าการศึกษาวเคราะห์ผลงานของนักเขียนไทย เช่น คุณงามพรรณ เวชชาชีวะ เขียนนวนิยายเรื่อง “ความสุขของกะทิ” ที่มีการแปลเป็นภาษาต่างประเทศมากกว่าสิบภาษา และได้รับการตีพิมพ์มากกว่าเจ็ดสิบแปดครั้ง แม้ว่าคุณงามพรรณจะนั่งอยู่ในรถเข็นก็ตาม แต่ก็สามารถรังสรรค์ผลงานที่มีประโยชน์ได้ ดังนั้นจึงน่าสนใจที่จะนำผลงานทางวรรณกรรมของคุณงามพรรณ มาศึกษาเชิงปรัชญาเพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมต่อไป